

Počátek generálních baptistů 1608

Baptisté se rozdělují na dvě odlišné skupiny, s poněkud odlišnými vírami a praktikami, ale se společným křtem. Dvě hlavní větve baptistického hnutí jsou známy jako generální baptisté a partikulární baptisté. Na konci sedmnáctého století bylo také několik sabbatariánů neboli Baptistů sedmého dne, ale těch nikdy jich nebylo mnoho.

Generální baptisté dostali své označení generální, protože věřili v obecné smíření. Věřili, že Kristus zemřel za všechny lidi obecně, a že každý, kdo věří v Krista, může být spasen. O třicet let později vznikl v Londýně nezávisle na sborech generálních baptistů první sbor partikulárních baptistů, kteří byli silně ovlivněni calvinismem. Ti věřili, že Kristus zemřel jen za část lidí, za vyvolené.

První generální baptistický sbor byl vedený Johnem Smythem a byl založen v Amsterdamu v Holandsku v roce 1608/09. Jeho členy byli angličtí uprchlíci, kteří uprchli z Anglie, aby unikli náboženskému pronásledování.

John Smyth byl kazatelem v anglikánské církvi. Jako student a později jako pastor a učitel rozvíjel puritánské a separatistické důrazy a snažil se přinést církvi biblickou reformu. Když se to nepodařilo, vstoupil do malého separatistického sboru v Gainsboroughu poblíž Londýna.

Tito separatisté rostli tak, že pro ně začalo nebezpečné setkávat se veřejně, z toho důvodu se rozdělili do dvou skupin. Jedna skupina se přestěhovala do Scrooby Manor, kde je vedli John Robinson, William Brewster a William Bradford. Později se tato malá skupina stala jádrem „Otců poutníků“ (Pilgrim Fathers), kteří se plavili do Ameriky na lodi Mayflower.

Zbytek z Gainsboroughu, vedený Johnem Smythem, byl v každodenním nebezpečí. Anglické zákony takové nezávislé nebo nesouhlasné církve a skupiny zakazovaly a král Jakub I. slíbil, že bude tvrdě jednat s každým, kdo odmítne navštěvovat anglickou církev. V roce 1607 se skupina z Gainsboroughu rozhodla migrovat přes kanál La Manche do Amsterdamu, města poskytujícího náboženskou svobodu.

Když tito angličtí exulanti, vedeni kazatelem Johnem Smythem a laikem jménem Thomas Helwys, opustili Anglii, ještě to nebyli baptisté.

V Amsterdamu se dostali do kontaktu s nizozemskými mennonity, větví anabaptistické rodiny, která vyučovala pouze náboženskou svobodu a křest věřících. Historici diskutovali o rozsahu vlivu mennonitů na pozdější vývoj mezi anglickými exulanty. Sbor Smytha a Helwyse pokračoval ve studiu Bible a usiloval o úplnější následování Pánovy cesty.

V roce 1608/09 dospěl Smyth k přesvědčení, že jeho separatistický sbor není věrohodný. Většina členů měla pouze křest dětí a sbor byl založen spíše na „smlouvě“ než na vyznání víry v Krista.

Smyth proto v roce 1608 vedl sbor k rozpuštění a reformaci na novém základě - osobním vyznání víry v Krista, následovaného křtem věřícího.

Protože žádný z členů nebyl pokřtěn jako věřící, musel Smyth začít od úplného začátku. Pokřtil sám sebe a potom pokřtil ostatní. Křest byl pokropením nebo politím, ale byl pouze pro věřící.

V roce 1611 vedl Thomas Helwys část tohoto sboru zpět do Londýna, kde založil první baptistický sbor na anglické půdě.

Do roku 1650 bylo v Londýně a okolí nejméně čtyřicet sedm generálních baptistických sborů. Věřili v obecné smíření, křest pouze věřících, náboženskou svobodu a další doktríny, které jsou stále spojeny s baptisty. Generální baptisté také věřili, že je možné, že někdo může odpadnout z Boží milosti nebo ztratit svou spásu.

John Smyth a Thomas Helwys - teologický vývoj

Počátek generálních baptistů tedy začíná s Johnem Smythem a Thomasem Helwysem v Anglii počátkem 16. století. John Smyth (1570-1612) byl absolventem Cambridgeské univerzity a nějaký čas na ní učil.¹ Původně byl knězem v anglikánské církvi², ale byl nespokojen s nebiblickými praktikami v této církvi. Z anglikánského kněze se poté stal puritánem (zůstal v anglikánské církvi, ale chtěl ji očistit), a později se stal separatistou (chtěl se úplně oddělit od anglikánské církve). Po celou tuto dobu byl Smyth jak kalvinistou, tak pedobaptistou (stoupencem křtu dětí). Smyth poté začal pastorať malý separatistický sbor, který byl stejně jako ostatní separatisté pronásledován kvůli nedostatku věrnosti anglikánské církvi. Král Jakub I. „pohrozil, že je vyžene ze země, pokud nebudou odpovídat státní církvi.“³ Ve snaze uniknout pronásledování a uvěznění se malý sbor vydal do exilu do Holandska, kde se v roce 1607 usadil v Amsterdamu⁴.

John Smyth a Thomas Helwys, právník a vedoucí sboru, začali uvažovat o biblickém učení o křtu a začali odmítat křest dítěte ve prospěch křtu věřícího. Je možné, že tato změna v nauce nastala v důsledku kontaktu sboru s nizozemskými mennonity⁵. Tato změna způsobila, že Smyth nebyl spokojen se svým vlastním „křtem“ (byl pokřtěn jako dítě v anglikánské církvi). Smyth ve sboru neměl řádně pokřtěnou osobu, která by ho mohla pokřtít, a tak nejprve pokřtil sám sebe (takzvaný se-baptista) a poté pokřtil zbytek svého sboru⁶. Později v knize *The Character of the Beast*, která odsoudila anglikánskou církev za to, že byla příliš blízko římskokatolické církvi, řekl: „. . . vše, co se časem oddělí od [církve] v Anglii, se musí oddělit od křtu [církve] v Anglii, a pokud se neoddělí od křtu, není důvod, proč by se měli oddělit od [církve] Anglie jako od falešné církve. . . .“⁷

Jacobus Arminius

Mezitím zřejmě přišli Smyth a Helwys v Holandsku do kontaktu s myšlením Jacoba Arminia, otce arminianismu. Jak říká McBeth, generální baptisté byli méně ovlivněni Johnem Calvinem a „více ovlivněni nizozemským teologem Jacobem Arminiem, jehož teologie vytvořila prostor pro svobodnou vůli. Generální baptisté také, stejně jako ostatní arminiáni, učili o možnosti „odpadnout od milosti“.⁸ “ V této době Smyth a Helwys dokončili svůj přechod od kalvinismu k arminianismu⁹.

Do té doby u nich postupně došlo k přechodu od anglikánství k puritánství, poté k separatismu, pak k anti-pedobaptismu a nakonec k baptizmu svobodné vůle¹⁰.

Otázka křtu Smytha nadále sužovala. Jeho sebe-křest byl skutečným zdrojem kontroverze mezi ostatními separatisty a tak začal se zabývat mylnou představou, že je nutné mít nějaký druh následnictví křtu (že je třeba, aby byl pokřtěn někým, kdo byl někým pokřtěn a zachovat tak linii s těmi, kteří byli již pokřtěni až do rané církve). V této době se Smyth začal přibližovat nizozemským mennonitům a brzy zaujal mennonitské pohledy. Mennonité věřili, že veškerá válka a sebeobrana jsou špatné, že křesťané by se neměli osobně angažovat ve vládě nebo politice (nebo dokonce hlasovat), že trest smrti je nemorální a že křesťané by neměli přísahat soudům.

Helwys se rozchází se Smythem

Tento posun byl příliš velký pro Thomase Helwyse, který věřil, že mennonitské pozice jsou nebiblické. On a jeho následovníci byli přesvědčeni o nutnosti individuální křesťanské účasti na vládě. A aby toho nebylo málo, začal Smyth také učit neortodoxní pohled na Krista, který popíral Jeho pravé lidství. Učil také, že Adamův hřích nebyl přičítán lidské rase a že Kristova spravedlnost sama o sobě není to, co ospravedlňuje věřícího, ale spíše směs Kristovy spravedlnosti a vlastní spravedlnosti jednotlivce.

Helwys a část malého sboru se vrátili do Anglie krátce poté, co Helwys v roce 1611 zveřejnil první baptistické vyznání víry, *A Declaration of Faith of English People Remaining at Amsterdam* (Deklarace víry anglických lidí, kteří zůstali v Amsterdamu)¹¹.

V Anglii v roce 1612 napsal Helwys *A Short Declaration of the Mystery of Iniquity* (Krátké prohlášení o tajemství nepravosti), první knihu v anglickém jazyce, která usilovala o plnou náboženskou svobodu pro všechny lidi.

Téhož roku založil v roce 1612 první baptistický sbor na anglické půdě. Sbor se nacházel ve Spitalfieldu nedaleko Londýna. Tito první baptisté byli generální neboli arminiánští baptisté. Byli označováni jako generální baptisté, protože učili, že Kristovo smíření bylo obecným smířením (že

Kristus zemřel za všechny), ne částečným smírem (že Kristus zemřel pouze za vyvolené, jak říkali kalvinisté). Generální baptisté byli od svých počátků známí jako lidé „svobodné vůle“ (“Free-willers”)¹².

Teprve o generaci později vznikl první kalvinistický baptistický sbor¹³. Calvinističtí baptisté byli nazýváni partikulárními baptisty, protože učili částečné (partikulární) smíření. Proto byli první baptisté nazýváni generálními baptisty nebo baptisty svobodné vůle.

Generální baptisté v Americe

Většina generálních baptistů v Americe, také zvaných baptistů svobodné vůle (Free Will Baptist a Freewill Baptist), může své dědictví vystopovat v historii zpět k Paulovi Palmerovi, který v roce 1727 založil první známý baptistický sbor svobodné vůle v Americe.¹⁴ Paul Palmer se přičlenil do rodiny Lakerů, anglických generálních baptistů, kteří se přestěhovali do Ameriky. Plně přesvědčen o víře generálních baptistů založil v roce 1727 sbor generálních baptistů v Chowan County v Severní Karolíně.¹⁵

Ačkoli rané sbory nepoužívaly název „sbory baptistů svobodné vůle“, byly obecně známé jako sbory „lidí svobodné vůle“ a začnou si říkat baptisté svobodné vůle až koncem 17. století.¹⁶

Anglické vyznání víry generálních baptistů z roku 1660 bylo používáno baptisty svobodné vůle na jihu USA, dokud nebylo zhuštěno a revidováno v novém vyznání v roce 1812 (později nazývaném *1812 Former Articles* – „Bývalé články z roku 1812“).¹⁷ „Bývalé články z roku 1812“ byly používány na jihu USA až do dvacátého století.

Ačkoli baptisté svobodné vůle z několika regionů v Americe měli spontánní začátky (například Randallovo hnutí svobodné vůle baptistů¹⁸ na severu), většina baptistů svobodné vůle dnes může vystopovat své dědictví buď přímým spojením, nebo vlivem na Palmerovo hnutí v Severní Karolíně.

Vzhledem k tomu, že Palmerovo hnutí vzniklo u generálních baptistických osadníků z Anglie koncem 16. století, jsou jeho kořeny u anglických předků generálních baptistů. Je také třeba poznamenat, že Randallovo hnutí svobodných baptistů na severu USA mělo v 19. století rozsáhlý kontakt s anglickými generálními baptisty, dokonce až do té míry, že si vyměňovali zástupce. Naše anglické obecné baptistické dědictví je tedy dědictvím pro všechny generální baptisty, i pro baptisty svobodné vůle v Americe.

* * *

Poznámky

¹ B. R. White, *The English Separatist Tradition: From The Marian Martyrs to the Pilgrim Fathers* (Londýn: Oxford University Press, 1971), str. 116.

² Také zvaná Anglikánská nebo Episcopální církev.

³ H. Leon McBeth, *The Baptist Heritage: Four Centuries of Baptist Witness* (Nashville: Broadman Press, 1987) str. 33.

⁴ William R. Estep, *The Anabaptist Story* (Grand Rapids, Michigan: Wm. B. Eerdmans Publishing Company, 1975), str. 219.

⁵ Walter H. Burgess, *John Smyth the Se-Baptist, Thomas Helwys, and The First Baptist Church in England* (London: James Clarke and Company, 1911), str. 147.

⁶ Ibid., str. 153-156; Davidson, str. 16-17.

⁷ Citováno v Davidsonovi, str. 17.

⁸ McBeth, str. 21.

⁹ Termín "arminianismus" je používán k označení anti-calvinismu u generálních baptistů spíše než jako specifické myšlení Jacoba Arminia. Smyth byl ovlivněn anti-calvinismem mennonitů, zatímco Helwys byl více ovlivněn Arminiem a méně mennonity. K doložení tohoto pohledu viz J. Matthew Pinson, *"The Soteriology of John Smyth and Thomas Helwys"* (nepublikováno, 1997).

¹⁰ Pro zjednodušení a porozumění je termín „baptisté svobodné vůle“ zaměňován s označením „generální baptisté“ při bádání o anglických generálních baptistech a jejich bezprostředních potomcích v amerických koloniích. Je třeba si uvědomit, že žádný z těchto titulů nebyl oficiálně používán Smythem, Helwysem ani prvními generálními baptisty.

¹¹ Toto vyznání víry je v samostatném heslu Baptistické encyklopedie.

¹² Davidson, str. 19.

¹³ McBeth, str. 39.

¹⁴ Více o Palmerově hnutí v hesle Baptistické encyklopedie *"První američtí baptisté svobodné vůle."*

¹⁵ William F. Davidson, *The Free Will Baptists in America, 1727-1984* (Nashville: Randall House Publications, 1985), str. 29, 47-48. Je třeba poznamenat, že angličtí generální baptisté, ze kterých pocházejí jižní baptisté svobodné vůle v USA, nemají přímé vztahy se současnou denominací generálních baptistů v Americe. Tato arminiánská skupina vyrostla spontánně na Středozápadě v 19. století. (Ollie Latch, *History of the General Baptists* [Poplar Bluff, Missouri: General Baptist Press, 1954], str. 125-26). Americký historik generálních baptistů Ollie Latch říká, že Benoni Stinson, zakladatel amerických generálních baptistů, byl ovlivněn ranými generálními (Free Will) baptisty v North Carolině (Ibid.).

¹⁶ Elizabeth Smith, *"The Former Articles of Faith of the North Carolina Free Will Baptists,"* The Free Will Baptist (27. července 1960), str. 10.

¹⁷ Davidson, str. 124-25. *The 1812 Former Articles* z roku 1812 byly používány na celém jihovýchodě až do dvacátého století. Jak anglické Vyznání víry generálních baptistů z roku 1660, tak Bývalé články z roku 1812 jsou samostatnými hesly této encyklopedie.

¹⁸ V této knize je název „Freewill Baptist“ používán k označení Randallova hnutí na severu, zatímco „Free Will Baptist“ je použito pro Palmerovo hnutí na jihu, protože to jsou způsoby, kterými obě skupiny historicky používaly svá jména.

Prameny

- William F. Davidson, *The Free Will Baptists in America, 1727-1984* (Nashville: Randall House Publications, 1985), str. 17, 19, 29, 47-48, 124 - 125.
- Elizabeth Smith, *"The Former Articles of Faith of the North Carolina Free Will Baptists,"* The Free Will Baptist (27. července 1960), str. 10.
- B. R. White, *The English Separatist Tradition: From The Marian Martyrs to the Pilgrim Fathers* (Londýn: Oxford University Press, 1971), str. 116.
- H. Leon McBeth, *The Baptist Heritage: Four Centuries of Baptist Witness* (Nashville: Broadman Press, 1987) str. 21, 33.
- William R. Estep, *The Anabaptist Story* (Grand Rapids, Michigan: Wm. B. Eerdmans Publishing Company, 1975), str. 219.
- Walter H. Burgess, *John Smyth the Se-Baptist, Thomas Helwys, and The First Baptist Church in England* (London: James Clarke and Company, 1911), str. 147.
- J. Matthew Pinson, *"The Soteriology of John Smyth and Thomas Helwys"* (nepublikováno, 1997).

[Štěpán Křivánek](#) ✖

Článek je součástí [Baptistické encyklopedie](#) a je průběžně doplňován a aktualizován.

Poslední aktualizace 4. 9. 2020